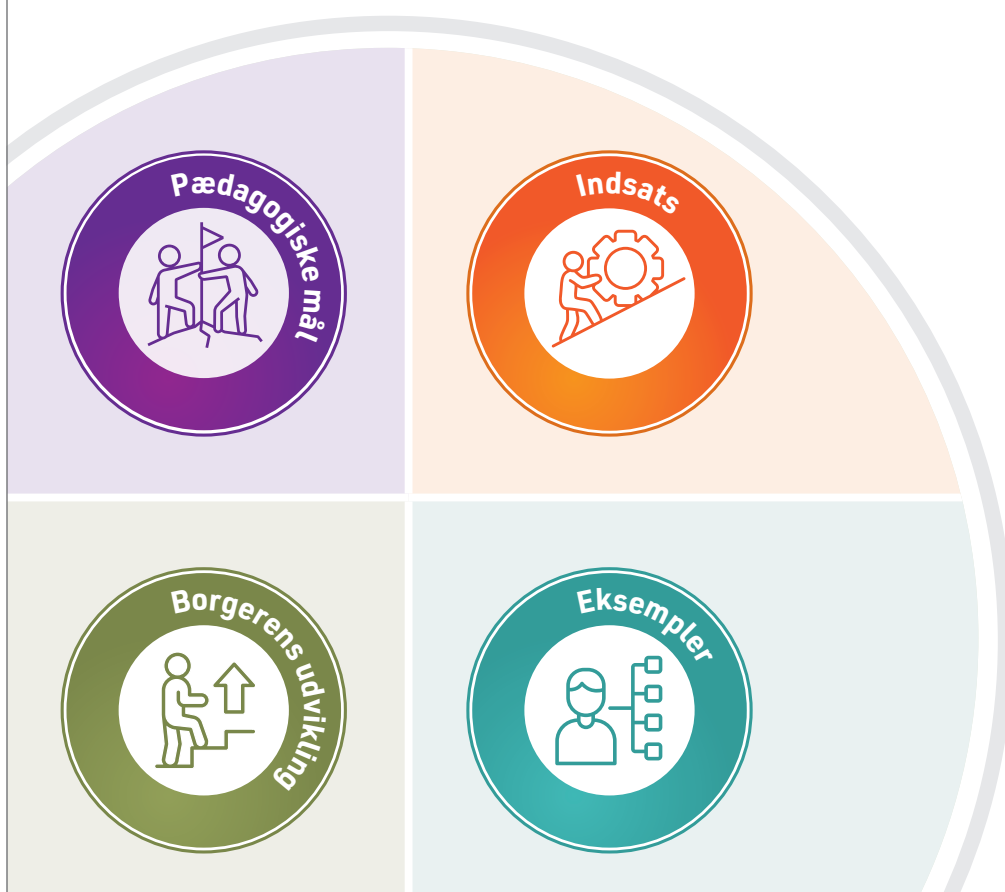


Samarbejde om den årlige udtalelse

Et værktøj til at udarbejde den årlige udtalelse

Samarbejdsværktøj 6



Introduktion

Samarbejdet mellem bosted, myndighed og tilsyn

Når der udarbejdes en årlig udtalelse for en borger med foranstaltningsdom, skal de fagprofessionelle omkring borgeren samle viden om det forløbne år og beskrive borgerens udvikling.

Formålet er at vurdere borgerens udvikling på et fælles grundlag, og give en tydelig og begrundet anbefaling om foranstaltningen. Den har stor betydning for borgerens liv og retssikkerhed.

Udtalelsen udarbejdes typisk af den tilsynsførende, men bygger på et tæt samarbejde med de fagprofessionelle omkring borgeren i hverdagen – fx bosted eller bostøtte. En stærk udtalelse forudsætter løbende og systematisk dokumentation, der gør det muligt at se, hvad der har ændret sig over tid.

Dette værktøj hjælper jer med at samarbejde om at samle viden og kvalificere arbejdet med den årlige udtalelse.

En anbefaling

På botilbud anbefales det, at der udpeges medarbejdere med et særligt ansvar for koordinering af indsatsen omkring foranstaltningsdomme, og at disse deltager, når værktøjet tages i brug. Dette kan styrke overblik, kontinuitet og faglig kvalitet i samarbejdet om foranstaltningsdomme.

Om samarbejdsværktøjet

Dette er et samarbejdsværktøj, som kan bruges i arbejdet med at styrke samarbejdet omkring en borger med foranstaltningsdom. Værktøjet kan indgå som en del af planlægningen af indsatsen.

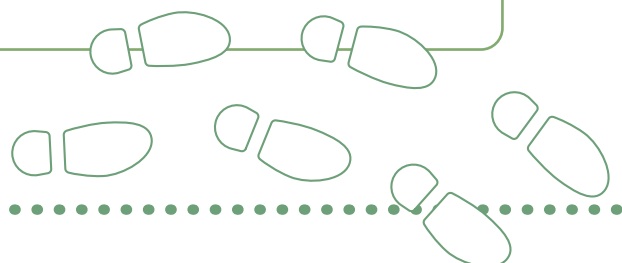
Værktøjet tager udgangspunkt i en konkret borger og er opbygget i tre trin:

- Undersøgelse
- Drøftelse
- Planlægning

Trinene kan gennemføres samlet eller over flere møder.

Værktøjet er udviklet i projektet Domfældte med udviklingshandicap. På VIDEN PÅ TVÆRS kan du finde artikler, videoer, metoder og øvrige værktøjer, som kan understøtte arbejdet:

<https://vpt.dk/projekter/mennesker-med-udviklingshandicap-og-dom>



Gennemgang af samarbejdsværktøjet

Dette samarbejdsværktøj er udviklet til fagprofessionelle, der arbejder med borgere med udviklingshandicap og foranstaltningsdom. Værktøjet tager udgangspunkt i en konkret borger og understøtter arbejdet med den årlige udtalelse.

Værktøjet er opbygget i tre trin:

1

Trin 1: Undersøgelse

Her gennemgår og udvælger I relevant dokumentation om borgerens udvikling siden sidste udtalelse.

2

Trin 2: Fælles gennemgang

Her arbejder I analytisk med dokumentationen. I identificerer mønstre i borgerens udvikling på tværs af situationer:

Hvad går igen? Hvornår lykkes det? Hvornår opstår der vanskeligheder?

Formålet er at skabe overblik og faglig forståelse af den dokumentation, I allerede har undersøgt.

3

Trin 3: Sammenfatning og anbefaling

Her samler I de vigtigste pointer og omsætter dem til en faglig vurdering og anbefaling til den årlige udtalelse.

Arbejdet kan fordeles mellem fagprofessionelle omkring borgeren:

- Trin 1 udarbejdes typisk af bosted eller bostøtte
- Trin 2 gennemføres i fællesskab mellem bostøtte og den tilsynsførende
- Trin 3 udarbejdes primært af den tilsynsførende

På hvert trin er der en overskuelig model, som I kan bruge til at notere stikord. Bagerst i hæftet finder I skrivesider, hvis I har brug for mere plads.

Værktøjet understøtter arbejdet med den årlige udtalelse, men kan ikke stå alene. Den faglige vurdering skal altid baseres på en samlet vurdering af relevante oplysninger, dokumentation og samarbejde omkring borgeren.



1 Undersøgelse

Formål

At udvælge dokumentation, der belyser borgerens udvikling med betydning for foranstaltningsdommen.

Undersøg hvordan dokumentation bruges

Dokumentationen danner grundlag for vurderingen af, om dommen skal fortsætte, lempes eller ophæves – og har dermed betydning for borgerens liv.

Læs artiklen "Sådan laver du god dokumentation som bostøtte" på VIDEN PÅ TVÆRS, som også indeholder en video med specialanklager Nana Kryger la Cour:

<https://vpt.dk/kerneomraader/borgere-med-saerlige-behov/saadan-laver-du-god-dokumentation-som-bostoette>

Vælg den borger, som I vil arbejde med.

Drøft i fællesskab:

- Hvad betyder jeres dokumentation konkret for borgerens muligheder for, at dommen kan ændres eller ophæves?

Undersøg dokumentationen

I skal nu gennemgå og udvælge relevant dokumentation om borgerens udvikling siden sidste udtalelse

Fokuser på situationer, der har betydning for borgerens trivsel, udvikling og risiko for ny kriminalitet – herunder udfordringer i forbindelse med udgang, rømning, brud på aftaler eller ny kriminalitet.

Notér korte, konkrete eksempler.

Pædagogiske mål

- Hvilke pædagogiske mål har I arbejdet ud fra?
- Hvordan oplever borgeren disse mål?



Indsats

- Hvilken indsats og støtte er iværksat?
- I hvilke situationer er indsatsen anvendt, og hvad skete der?



Stikord:

Stikord:

Borgerens udvikling

- I hvilke situationer har I observeret ændringer i borgerens adfærd?



Eksempler

- Hvilke eksempler belyser indsatsen og borgerens udvikling?



Stikord:

Stikord:

2 Fælles gennemgang

Formål

At skabe et fælles overblik over borgerens udvikling ved at identificere mønstre i dokumentationen.

I dette trin arbejder I videre med den dokumentation, I allerede har udvalgt. I ser på tværs af situationer og undersøger, hvad der går igen: Hvornår lykkes det for borgeren, og hvornår opstår der vanskeligheder – med og uden støtte? Formålet er at identificere mønstre, som kan danne grundlag for en faglig vurdering af borgerens behov for støtte og foranstaltning.

Indsats

- Hvad har indsatsen i særlig grad haft fokus på?
- Hvordan har indsatsen støttet borgeren på tværs af situationer?



Borgerens udvikling

- Hvilke mønstre ser I samlet set i borgerens udvikling?
- Hvornår lykkes det for borgeren – og hvornår opstår der vanskeligheder med og uden støtte?



Stikord:

Stikord:

Eksempler

- Hvilke praksiseksempler illustrerer bedst indsatsen og borgerens udvikling?



Betydning for foranstaltningsdommen

- Hvad peger mønstrene på i forhold til borgerens fortsatte behov for støtte?



Stikord:

Stikord:

3

Sammenfatning og anbefaling

Formål

At sammenfatte gennemgangen og reflektere over den samlede anbefaling.

I dette trin sammenfatter den tilsynsførende gennemgangen og vurderer, hvad den peger på i forhold til borgerens foranstaltningsdom. Vurderingen danner grundlag for anbefalingen, herunder om der er grundlag for lempelse eller fortsat behov for samme eller øget støtte.

Indsats

- Hvilken indsats blev iværksat og hvordan virkede den?



Borgerens udvikling

- Hvad kendetegner borgerens udvikling?
- Hvordan fungerer borgeren med og uden støtte?



Stikord:

Stikord:

Vurdering

- Hvad peger gennemgangen på i forhold til borgerens behov for støtte?
- Hvilken indsats er der behov for fremadrettet?



Anbefaling

- Hvad anbefales i forhold til foranstaltningen (opretholdelse, lempelse, ophævelse eller ændring)?



Stikord:

Stikord:



De vigtigste dokumenter og hvor du finder dem

Når en borger har en foranstaltningsdom, er det afgørende, at I sætter jer grundigt ind i dommen og de centrale dokumenter i sagen. Denne viden danner grundlag for indsatsen og har betydning for, om dommen på sigt kan lempes eller ophæves. Her er de vigtigste dokumenter og kilder:

- **Dommen (domsudskrift)**

Beskriver, hvad borgeren er dømt for, og hvilke vilkår der gælder.

Findes i kommunens sag eller udleveres fra retten (kræver ofte samtykke).

- **Mentalerklæringen**

Giver viden om borgerens funktionsniveau og behov for støtte.

Udarbejdes til retten og kan indhentes via kommunen eller statsadvokaten (ofte med samtykke eller efter konkret vurdering).

- **Handleplan (§141)**

Beskriver mål og indsats og kobler dommens krav til hverdagen.

Findes i kommunens journalsystem.

- **Pædagogisk plan**

Omsætter handleplanen til konkret støtte i hverdagen.

Findes hos bostedet eller bostøtten.

- **Samrådsudtalelser (hvis de findes)**

Faglige vurderinger, der kan pege på justeringer i indsatsen.

Findes i kommunen (i de kommuner der anvender samråd).

- **Social- og Boligstyrelsens håndbog: Sigtede og domfældte borgere med udviklingshandicap**

Samler lovgivning og giver overblik over den kriminalpræventive sociale indsats.

Findes på www.sbst.dk

- **Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk afvigende kriminelle**

Beskriver de forskellige typer foranstaltningsdomme.

Findes på www.retsinformation.dk

- **Udgangsbekendtgørelsen**

Fastlægger regler for udgang og hvem der kan give tilladelse.

Findes på www.retsinformation.dk

- **Service-loven (kap. 24 og 24 d)**

Regler for magtanvendelse og særlige indgreb.

Findes på www.retsinformation.dk

Viden, metoder og værktøjer

På VIDEN PÅ TVÆRS finder I artikler, metoder og værktøjer til arbejdet med borgere med udviklingshandicap og dom:

<https://vpt.dk/projekt/mennesker-med-udviklingshandicap-og-dom>

Materialerne er udviklet i projektet *Domfældte med udviklingshandicap*, som har haft til formål at styrke indsatsen og samarbejdet omkring borgere med foranstaltningsdom. Projektet bygger på vidensindsamling, undervisningsforløb og bidrag fra eksperter og har resulteret i artikler, metoden *Min vej videre* samt en række værktøjer til praksis.

Min vej videre – en kriminalpræventiv metode

Min vej videre er en metode med samtaleværktøjer, der understøtter samarbejdet med borgeren. Metoden:

- hjælper borger og fagperson med at forstå dommen
- støtter borgeren i at fastholde håb og drømme
- gør det muligt at arbejde med realistiske mål
- kan bidrage til, at dommen på sigt lempes eller ophæves

Materialet består af samtaleværktøjer og en vejledning til fagprofessionelle.



Artikler – sådan arbejder I i praksis

På vpt.dk finder I artikler samlet under temaet "*Sådan gør du – arbejdet med foranstaltningsdomme*". Artiklerne giver indsigt i centrale opgaver og konkrete greb i arbejdet med borgere med dom – fra forståelse af dommen og arbejdet med mål og motivation til samarbejde, dokumentation og udtalelser.

Artiklerne kan bruges som fælles fagligt afsæt i arbejdet med konkrete sager.

Samarbejdsværktøjer – støtte til centrale situationer

Dette samarbejdsværktøj er en del af en serie på seks værktøjer til arbejdet med borgere med foranstaltningsdom:

1. Samarbejde når en foranstaltningsdom træder i kraft
2. Samarbejde i landskabet om en foranstaltningsdom
3. Samarbejde mellem myndighed, tilsyn og bostøtte
4. Samarbejde med bistandsværgeren
5. Samarbejde om udgang
6. Samarbejde om den årlige udtalelse



Værktøjerne tager afsæt i typiske situationer i praksis og kan bruges til at skabe overblik, styrke samarbejdet og kvalificere indsatsen.

De indeholder refleksionsspørgsmål og understøtter arbejdet i konkrete situationer.

Om udviklingen af metode og samarbejdsredskaber

Metoden *Min vej videre* og samarbejdsværktøjerne er udviklet af Sopra for Fremfærd Særlige Behov i projektet *Domfældte med udviklingshandicap*. Projektet har haft til formål at styrke indsatsen og samarbejdet omkring borgere med udviklingshandicap og foranstaltningsdom.

Metoden og samarbejdsværktøjerne bygger på en fælles videns- og udviklingsproces med vidensindsamling, interviews, undervisningsforløb, afprøvning i praksis og bidrag fra borgere, fagprofessionelle, ledere og videnspersoner på området.

Undervejs blev det tydeligt, at der er brug for viden, metoder og værktøjer, som kan skabe bedre sammenhæng mellem borgerens håb og drømme, dommens vilkår, de kriminalpræventive mål, samarbejdet på tværs og den nødvendige dokumentation.

En særlig tak skal gå til Line Søgaard, kriminolog, og Nina Navntoft-Pedersen, psykolog, fra SUA – Specialområde Udviklingshandicap, Region Midtjylland.

Allerede før projektet blev sat i gang, havde vi mødt og ladet os inspirere af deres kriminalpræventive gruppeforløb KRIGU. KRIGU viste fra begyndelsen, at man kan arbejde tydeligt, konkret og recovery-orienteret med borgere med udviklingshandicap og dom. At borgerens håb, drømme og ønske om at komme videre ikke skal sættes på pause, fordi der er en dom. Tværtimod kan viden, fællesskab og forståelse af egen situation være vigtige skridt på vejen mod at få en dom lempet eller ophævet.

Specialområde Udviklingshandicap var blandt de første, vi inviterede ind i projektet. Deres viden, praksiserfaringer, generøsitet, podcast og KRIGU-materiale har været en væsentlig inspiration for udviklingen af både *Min vej videre* og de øvrige værktøjer. Med KRIGU har de været first movers på et område, hvor mange har manglet konkrete og håbsbærende veje at gå.

**Fremfærd
Særlige behov**



Sopra
Quintus – Refshalevej 110 A
1432 København K
Telefon: 51 48 85 82
www.sopra.dk

Downloades gratis på www.sopra.dk

© Sopra

Design: 4PLUS4 (3971)

Tak til videnspersoner og samarbejdspartnere

En stor og varm tak til alle, der har bidraget til projektet og til udviklingen af materialerne:

- De borgere, der har medvirket i projektet, for at dele erfaringer, håb, frustrationer og perspektiver på, hvordan et domsforløb opleves indefra.
- Rikke Sørensen, ULF Ungdom, for at bidrage med borgerperspektiver og viden om, hvordan mennesker med udviklingshandicap kan få en tydeligere stemme i beslutninger og indsatser, der vedrører deres eget liv.
- Thomas Gruber, LEV, for at bringe pårørende- og interesseorganisationens perspektiv ind i projektet og tydeliggøre de udfordringer, som både borgere og pårørende kan opleve i komplekse domsforløb.
- Nana Kryger la Cour, Statsadvokaturen, for at bidrage med viden om foranstaltningsdomme, statsadvokatens rolle og de retlige rammer, som indsatsen skal forstås og dokumenteres inden for.
- Bodil Seneca Lie, VISO/Social- og Boligstyrelsen, for at bidrage med viden om handleplaner, mål, dokumentation og behovet for sammenhæng mellem dom, indsats og faglig opfølgning.
- Jan Therkelsen, Viborg Kommune og Samråd Midtjylland, for at bidrage med viden om samrådets funktion og om balancen mellem støtte, kontrol, retssikkerhed og kriminalpræventiv indsats.
- Ditte Høftoft Nielsen, Kira Ormhøj Rasmussen, Kristian Kristensen og Peter Larsen fra botilbuddet Grevenlund i Odense, for at bidrage med praksiserfaringer fra hverdagen tæt på borgerne og for at afprøve værktøjer sammen med borgere.
- Betina Sjølund Smedegaard, Maiken Søgaard og Sonja Vermeulen fra botilbuddet Kærsangervej 252 i Viborg, for at bidrage med praksisnær viden om arbejdet med borgere med udviklingshandicap og dom og for at afprøve værktøjer i hverdagspraksis.
- Anne Yde og Lis Matthiesen, Mariagerfjord Kommune, for at bidrage med myndighedsperspektivet og konkret viden om tilsyn, kriminalpræventive mål, dokumentation og samarbejdet mellem myndighed og udfører.
- Helle Høeg, Metodecenteret, for at bidrage med viden om rusmiddelbehandling målrettet mennesker med udviklingshandicap og for at bringe konkrete erfaringer fra gruppeforløb ind i projektet.
- Great Dane Kommunikation, for samarbejdet om film, optagelser og formidling af videnspersonernes perspektiver.

Tak også til alle deltagere på kursusforløbene i Ringsted, Silkeborg, København og Odense. Jeres spørgsmål, refleksioner, erfaringer og afprøvninger har været med til at kvalificere materialerne og gøre dem mere brugbare i praksis.

Materialerne er med andre ord ikke blevet til ét sted eller af én stemme. De står på mange menneskers viden, praksiserfaringer og generøse deling. Vi håber, at de kan bruges som konkret støtte i arbejdet med at styrke borgerens indefra-perspektiv, skabe bedre samarbejde på tværs og understøtte en indsats, hvor vejen fra dom til drøm bliver tydeligere, mere fælles og mere mulig.

God fornøjelse
Sopra